

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА

Ф-КАТАЛОГ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
для здобувачів ступеня доктора філософії
за освітньою програмою «Соціологія»
за спеціальністю 054 Соціологія

УХВАЛЕНО:

Методичною радою
КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 5 від «23» лютого 2023
р.)

Вченою радою факультету соціології
і права
КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 6 від «17» лютого 2023
р.)

Київ – 2023

Вступ

Вибір навчальних дисциплін відбувається виключно через спеціалізовану інформаційну систему Університету my.kpi.ua.

Протягом першого тижня березня завідувачі випускових кафедр за участі науково-педагогічних працівників факультету організують презентації вибіркового навчальних дисциплін, сертифікатних програм та роз'яснення для здобувачів ВО правил вибору навчальних дисциплін. За необхідності кураторами груп та НПП надаються відповідні консультації щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії. Вибір дисциплін з Ф-Каталогів аспірантами здійснюється, як правило, на початку весняного семестру першого року навчання (обрані дисципліни вивчатимуться у наступному навчальному році), якщо інше не передбачено особливостями освітньої програми.

Здобувач в межах кількості дисциплін факультетського (міжфакультетського) Ф-каталогу може обрати дисципліни як із факультетського (міжфакультетського) Ф-каталогу, так і з кафедрального Ф-каталогу будь-якої кафедри факультету незалежно від рівня вищої освіти (бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий), на якому він навчається, за умови дотримання пререквізитів відповідних дисциплін. При цьому допускається незначна відмінність за обсягом навчальних занять дисциплін різних РВО та для різних спеціальностей. Допускається вивчення обраних дисциплін Ф-каталогів у групах чисельністю меншою, за нормативну: 1) якщо дисципліну обрали усі здобувачі ВО, які навчаються за відповідною ОП; 2) якщо викладання дисципліни у групі меншої чисельності не спричинятиме перевищення максимального навчального навантаження НПП кафедри, встановленого законодавством 3) якщо дисципліну обрано аспірантом відповідно до напрямку його/її наукового дослідження. За бажанням здобувача ВО, який обрав певну вибірккову дисципліну, допускається його/її приєднання до групи, якій викладається ця дисципліна в рамках іншої освітньої програми, в тому числі, на іншому факультеті. Відповідне рішення щодо дисциплін, які викладаються на факультеті, ухвалюється деканом факультету. Щодо дисциплін, які викладаються на іншому факультеті (інституті), відповідне рішення ухвалюється деканом факультету за згодою декана того факультету (директора інституту), кафедра якого забезпечує викладання цієї дисципліни.

При цьому здобувач ВО, який обрав таку дисципліну, має письмово погодитись із можливими незначними змінами в обсязі дисципліни, формі і обсязі навчальних занять, формі семестрового контролю. Здобувач ВО не може двічі обрати одну й ту ж саму навчальну дисципліну. Якщо здобувач ВО не зміг обрати дисципліни вчасно з поважної причини або з такої ж причини помилився при виборі, він може здійснити (змінити) вибір дисципліни, звернувшись до деканату не пізніше, ніж за два місяці до початку навчальних занять з відповідних дисциплін. Обрані здобувачем ВО навчальні дисципліни зазначаються у його індивідуальному навчальному плані.

Зміст

1. Моделювання структурними рівняннями в соціології
2. Гносеологія наукового пізнання
3. Соціологічні студії соціальних структур та організацій
4. Трансформація та модернізація країн Східної та Центральної Європи
5. Ідентичність в суспільстві модерну
6. Соціальне конструювання науки і технологій
7. Historical Sociology of Global Conflicts

Дисципліна	Моделювання структурними рівняннями в соціології
Рівень ВО	Третій (доктор філософії)
Семестр	3
Обсяг	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Кафедра	Соціології ФСП
Викладач	Професор, д.пед.н. Панченко Любов Феліксівна
Вимоги до початку вивчення	Базові знання з методології та методів соціологічного дослідження, багатовимірних статистичних методів
Що буде вивчатися	Курс орієнтований на використання методології моделювання структурними рівняннями (SEM) для перевірки апріорних гіпотез на їх відповідність емпіричним даним
Чому це цікаво/треба вивчати	Знання отримані аспірантами в межах курсу можуть використовуватися в практичній діяльності при проведенні наукових та соціологічних досліджень та професійній діяльності.
Чому можна навчитися (результати навчання)	<ul style="list-style-type: none"> - особливості та етапи SEM, графічні елементи моделі; - формування моделі та її ідентифікація; - оцінка, перевірка узгодженості моделі та її корекція; - можливості комп'ютерних пакетів щодо побудови структурних моделей (AMOS SPSS, R)
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	<ul style="list-style-type: none"> - обирати методи, адекватні поставленим задачам щодо аналізу даних наукових, соціологічних та маркетингових досліджень; - користуватися сучасними пакетами статистичного опрацювання інформації - застосовувати отримані знання при підготовці кандидатської дисертації, пошукових дослідженнях, написаннях статей та докладів на наукових конференціях
Інформаційне забезпечення	Мультимедійні лекції, практикум
Форма проведення занять	Лекції, комп'ютерний практикум, кейси з побудови структурних моделей
Семестровий контроль	Залік

Дисципліна	Гносеологія наукового пізнання
Рівень ВО	PhD
Семестр	4
Обсяг	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Кафедра	Соціології ФСП
Викладач	Доцент, к.соц.н Єнін Максим Наїмович
Вимоги до початку вивчення	Базові знання з курсу філософії
Що буде вивчатися	<p>Метою кредитного модуля є формування у слухачів курсу здатностей визначати проблеми природи пізнання, його можливостей і меж, відношення знання і дійсності, суб'єкта і об'єкта пізнання, дослідження передумов пізнавального процесу, умов достовірності знань, критерій істинності, форм і рівнів пізнання.</p> <p>Зміст навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● сутність та структура пізнавального процесу; ● методологічні проблеми сучасної науки; ● наука в системі культури, моделі розвитку науки; ● форми наукового пізнання. ● сучасні методи науково-дослідної роботи.
Чому це цікаво/треба вивчати	<p>Пізнання є основою будь-якого наукового дослідження, в процесі якого у свідомості людини відтворюються сутність процесів та явищ навколишнього світу. Здобувачі PhD, займаючись науковими дослідженнями, на основі вивчення текстів сучасних теоретиків науки, зможуть сформулювати уявлення про цілі, методи, форми наукового пізнання, роль науки в сфері культури, передумови та результати наукових революцій.</p>
Чому можна навчитися (результати навчання)	<p>Результатом навчання є базові уявлення та знання про методологічні дискусії сучасної науки, вміння порівнювати основні гносеологічні теорії, в яких аналізується природа і можливості знання, його кордони і умови достовірності.</p>
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	<p>Використовувати загальнонаукові методи в науково-дослідній роботі, написанні тез, статей, наукових/аналітичних звітів, дисертаційної роботи.</p>
Інформаційне забезпечення	<p>Навчальна та робоча програми дисципліни, РСО, електронний конспект лекцій, презентації лекцій, підручники, базові тексти для вивчення.</p>
Форма проведення занять	<p>Лекції, презентації, практичні заняття (дискусії, публічні виступи, презентації).</p>

Семестровий контроль	Залік
----------------------	-------

Дисципліна	Соціологічні студії соціальних структур та організацій
Рівень ВО	PhD
Семестр	4
Обсяг	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Кафедра	Соціології ФСП
Викладач	Професор, д.соц.н. Кутуєв Павло Володимирович доцент, к.соц.н Єнін Максим Наїмович
Вимоги до початку вивчення	Базові знання з соціології нерівності
Що буде вивчатися	Ключові теоретико-методологічні дискусії та проблем у вивченні соціальної структури суспільства, наукові уявлення про класову структуру сучасного суспільства, фактори та тенденції класоутворення
Чому це цікаво/треба вивчати	Вивчення соціальних структур через призму соціальної стратифікації є комплексною, багатовимірною та однією з найбільш актуальних проблем сучасності, включаючи навіть країни з високим рівнем економічного розвитку. Клас і нерівність мають значення, і часто вони відображають соціальні антагонізми, що спричиняють громадянські заворушення, пояснюють соціальні негаразди та складні макроекономічні перетворення.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Ознайомитись з ключовими методологічними підходами та теоретичними дискусіями соціально-класового аналізу (неомарксизм, неовеберіанство, неодюркгейміанство, класовий підхід П. Бурдьє, ренто-орієнтований класовий аналіз, посткласовий аналіз), емпіричними дослідженнями в даній галузі знання, соціологічними концепціями аналізу організацій.
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	Порівнювати теоретико-методологічні підходи, що існують в соціально-класовому аналізі. На прикладі проведених соціологічних досліджень соціальних структур та організацій розробляти власний дослідницький інструментарій зі збору інформації.
Інформаційне забезпечення	Навчальна та робоча програми дисципліни, РСО, електронний конспект лекцій, презентації лекцій, підручники, базові тексти для вивчення.
Форма проведення занять	Лекції, презентації, практичні заняття (дискусії, публічні виступи, презентації).
Семестровий контроль	Залік

Дисципліна	Трансформація та модернізація країн Східної та Центральної Європи
Рівень ВО	PhD
Семестр	3
Обсяг	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Кафедра	Соціології ФСП
Викладач	Професор, д.соц.н., Кутуєва Павло Володимирович
Вимоги до початку вивчення	Базові знання з курсу соціології; базові знання з досліджень соціальних структур та історії соціології.
Що буде вивчатися	Метою кредитного модуля є формування у слухачів наступних умінь: <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати соціологічні методи кросс-національних та кросс-культурних досліджень; • використовувати методологію багатовимірного соціологічного аналізу європейських суспільств; • прогнозувати особливості розвитку держав Центрально-східноєвропейського регіону;
Чому це цікаво/треба вивчати	Знання, набуті аспірантами під час засвоєння курсу допоможуть глибинно та детально аналізувати соціальні передумови та наслідки розвитку регіону, прогнозувати тенденції модернізації, трансформації, демократизації суспільств, до яких належить і Україна.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Результатом навчання є базові уявлення та знання про методології компаративних досліджень в соціології; теорій модерну та модернізації суспільств в європейському контексті; теорій демократичної трансформації суспільства; типологій та соціальних факторів модернізації політичних режимів Східної та Центральної Європи.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	Використовувати методологію компаративних соціологічних досліджень в науково-дослідній роботі, написанні тез, статей, наукових/аналітичних звітів, дисертаційної роботи.
Інформаційне забезпечення	Навчальна та робоча програми дисципліни, РСО, електронний конспект лекцій, презентації лекцій, підручники, базові тексти для вивчення, монографії, масиви соціологічних даних
Форма проведення занять	Лекції, презентації, практичні заняття (дискусії, публічні виступи, презентації).

Семестровий контроль	Залік
----------------------	-------

Дисципліна	Ідентичність в суспільстві модерну
Рівень ВО	PhD
Семестр	3
Обсяг	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Кафедра	Соціології ФСП
Викладач	Професор, д.пед.н. Панченко Любов Феліксівна доцент, к.соц.н. Коржов Геннадій Олександрович
Вимоги до початку вивчення	Базові знання з курсу соціології та соціальної психології
Що буде вивчатися	Основна мета кредитного модуля – формування у слухачів наступних умінь: застосовувати теорії, методологію та методи дослідження соціальної ідентичності та процесів ідентифікації в модерному соціумі.
Чому це цікаво/треба вивчати	Ідентичність належить до числа найбільш актуальних феноменів, які протягом кількох останніх десятиліть привертають підвищену увагу не тільки науковців, але й політиків, журналістів і широкого загалу. Зацікавленість в даній проблематиці не є випадковою і пояснюється тими глобальними трансформаціями, які є безпрецедентними за своїми масштабами та глибиною, втягують до орбіти свого впливу тією чи іншою мірою всі суспільства. Ідентичність набуває характер проблеми, коли те, що зовсім недавно видавалось цілісним, стійким і стабільним, набуває рис сумнівності, плинності та невизначеності. Теоретико-методологічна експлікація процесів персональної та колективної (групової) ідентифікації в рамках сучасного соціологічного дискурсу, а також висвітлення методичних аспектів найважливіших вимірів соціальної ідентичності з використанням досвіду класичних і сучасних соціологічних досліджень сприятиме розвитку соціологічної уяви та теоретичних і дослідницьких навичок слухачів. Особливу увагу буде приділено новим формам соціальної ідентичності в умовах інтенсивних процесів модернізації, які справляють безпосередній вплив на модель структуризації суспільства, інституційний порядок, соціальні практики та ціннісні установки соціальних акторів. Акцент у процесі опанування дисципліни робитиметься на поєднанні теорії та практики, на інтеграції теоретично задовільного та емпірично обґрунтованого тлумачення сучасних процесів і тенденцій, які, з одного боку, обумовлені змінами в ідентичностях, а з іншого, самі справляють вплив на процеси ідентифікації індивідів, груп і спільнот в глобалізованому світі.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Результатом навчання є знання теоретико-методологічних основ класичних і сучасних концепцій ідентичності, змісту найважливіших теорій ідентичності та їх продуктивних можливостей при аналізі сучасних ідентифікаційних процесів; значення теорій ідентичності для проведення прикладних соціологічних

	досліджень; результатів застосування ідентифікаційних теорій в процесі дослідження українського соціуму; особливостей дизайну, організації та проведення досліджень з проблем соціальної ідентифікації; уміння застосовувати соціологічні методи дослідження процесів міжгрупової та міжкультурної взаємодії.
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	Дана тематика є надзвичайно актуальною для сучасної України, де останніми роками посилюються процеси становлення сучасної української нації, зміцнення національної ідентичності і, водночас, поширення проєвропейських орієнтацій та європейської ідентичності. Ці зміни в ідентифікаційних моделях і практиках відбуваються на тлі глибоких трансформацій різних сфер життя та військового конфлікту на сході країни. Опанування даної дисципліни сприятиме більш глибокому та адекватному розумінню складних процесів і тенденцій розвитку сучасного українського соціуму та глобальних трансформацій.
Інформаційне забезпечення	Навчальна та робоча програми дисципліни, РСО, електронний конспект лекцій, презентації лекцій, підручники, базові тексти для вивчення, монографії, масиви соціологічних даних.
Форма проведення занять	Лекції, презентації, практичні заняття (дискусії, публічні виступи, групові обговорення, презентації, створення програм міні-досліджень).
Семестровий контроль	Залік

Дисципліна	Соціальне конструювання науки і технологій
Рівень ВО	PhD
Семестр	3
Обсяг	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Кафедра	Соціології ФСП
Викладач	Професор, д.соц.н. Кутуєв Павло Володимирович Ст.викл, к.політ.н Якубін Олексій Леонідович
Вимоги до початку вивчення	Базові знання з курсу соціології та соціальної теорії; базові знання з досліджень під соціальним кутом зору науки і технологій, історії науки і технологій в Україні та світі.
Що буде вивчатися	Основна мета кредитного модуля – формування у слухачів наступних умінь:
Чому це цікаво/треба вивчати	<p>Наука - необхідний засіб сучасного розвитку людини, її культури, освіти. Наукові знання необхідні для здійснення соціального управління, формування раціонального погляду на світ. Наука комплексно впливає на суспільне життя, проникає у всі його сфери, сприяє техніко-економічному розвитку, здійсненню соціального управління, впливає на систему освіти та її соціальні інститути, які беруть участь у формуванні світосприйняття людей.</p> <p>Склад досліджень науки про науки ("Science Studies"): соціологія науки (SS), соціологія наукового знання (SSK), соціальні дослідження науки і технологій (STS). Сама по собі наукова діяльність виокремилася в структурно організований вид виробництва - виробництво знань, які використовуються для осмислення, опису та пояснення зовнішньої та внутрішньої реальності: від світу природи до світу суспільства. Основними напрямками соціологічного дослідження сфери науки є: вивчення соціальних факторів генерації наукової діяльності; забезпечення розвитку нових наукових напрямів у науці і шляхи вдосконалення умов і організації науково-дослідницької діяльності; проблеми формування вченого як особистості, створення наукових колективів; соціальна структура та соціальна мобільність у наукових колективах; соціальний статус науковця і наукових дисциплін; мотивація наукової діяльності; соціальний клімат у наукових колективах; соціальна програма розвитку науки та ін.</p> <p>У своїх основних концептуальних інтенціях курс відповідає європейському освітньому стандарту ESRC Postgraduate Training Guidelines 2005 (Section F7. 3.1.3.)</p>
Чому можна навчитися (результати навчання)	Результатом навчання є знання логіки та сфери застосованості ключових соціологічних концепцій науки і техніки; інституційного контексту створення та історії соціологічних концепцій науки і техніки; конструктивіського та сітково-акторного бачення концепцій науки і техніки; методів соціологічного дослідження науки і техніки;
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	Набуті теоретичні та практичні знання можна використовувати для соціологічного пояснення та прогнозування бачення трендів розвитку науки і техніки; розвитку нових вмінь в сучасних підходах до аналізу науки і технологій, а також в практикуванні соціологічних методах дослідження історії/сучасного наукового пошуку, в тому числі і у контексті науково-технічного профілю Київської Політехніки; розвитку професійної ідентичності соціологів як дослідників та практиків.
Інформаційне	Навчальна та робоча програми дисципліни, PCO, електронний конспект лекцій,

забезпечення	презентації лекцій, підручники, базові тексти для вивчення.
Форма проведення занять	Лекції, презентації, практичні заняття (дискусії, публічні виступи, групові обговорення, презентації, створення програм міні-досліджень).
Семестровий контроль	Залік

Discipline	Historical Sociology of Global Conflicts
Level of Higher Education	PhD
Semester	3
ECTS	4 credits
Language of Instruction	English
Department	Sociology Department, Faculty of Sociology and Law
Instructor	Professor, doctor of sociological sciences Pavlo Kutuev
Prerequisites	Knowledge of political science, classical and modern sociological theories, social theories of modernity and modernization
Issues to be covered within the course / What will be studied	<ul style="list-style-type: none"> ● What is a global conflict?; ● Causes of global conflict; ● Relationship between economic imperatives and personal leadership in global conflicts; ● Military technologies, the state and social structures; ● Global conflicts in history.
Why should it be studied / Why is it interesting?	<p>There have been conflicts that have reshaped the global balance powers. They also boost the development of technologies and alter the social as well as political structures. Well-know Friedrich Engels' prophesy pertinently described the consistencies of a future global conflict in Europe. We will be looking through such lenses at conflicts that have been game changers. One Hundred Years' War, Thirty Years War, Seven Years War, American War of Independence, French Revolutionary and Napoleonic Wars, World Wars of the twentieth century, anti-colonial struggles, global war on terror — all this conflict have affected lives of uncountable people, social groups and states. They have changed our lifestyles and structures of societies. They have often been a catalyst of revolutionary changes and heralded the dawn of new epoch.</p>
Learning outcomes	<p>Knowledge of</p> <ul style="list-style-type: none"> * The major global conflicts in history; * how military conflicts shape societies; * to state and the military power or the state and the soldier; * military conflicts and the birth of modern state . <p>Skills</p> <ul style="list-style-type: none"> * To make use of the theoretical and historical knowledge to analyze global conflicts; * To assess the validity of existing sociological approaches to explanation of global conflicts; * To identify and analyze causes and consequences of of major global conflicts; <p>Experience</p>

	<ul style="list-style-type: none"> * Group discussions on major global conflicts: history and present; * Analysis of major paradigms explaining global conflicts and their impact on social transformations as well as presenting results of these inquiries; * Application of the major concepts of the sociological theorizing on global conflicts to the analysis of the contemporary conflicts.
Competences and their practical use	Students will develop the ability to identify continuity and discontinuity in global conflicts as well as their impact on global modernities.
Information support	Syllabus, working program of the course, teaching manuals, moodle.
Forms of classes	Lectures, seminars, discussions
Final semester control	Exam